

بزرگداشت هزار و سیصدمین سالگرد کتاب «دده قورقود»

یکهزار و سیصدمین سالگرد کتاب دده قورقود از تاریخ ۱۹ لغایت ۲۰ فروردین ماه در حاشیه اجلاس سران شش کشور ترک زبان برگزار گردید.

به همین منظور از ۱۸ کشور جهان یکصد مهمان دعوت شده بودند. میهمانان در سمینار کتاب دده قورقود و برنامه‌های فرهنگی جنبی آن در روزهای ۱۹ و ۲۰ فروردین شرکت نمودند. در جمهوری آذربایجان به این اثر به‌عنوان اولین نشانه تاریخ و ادبیات این جمهوری اهمیت داده می‌شود. از طرف دیگر این کتاب را به‌عنوان یک اثر مشترک تمامی خلیقهای ترک زبان به حساب می‌آورند. در ۲۱ آوریل با حضور رؤسای جمهوری آذربایجان، ترکیه، قزاقستان، قرقیزستان و رؤسای مجالس ترکمنستان و ازبکستان مراسم گرامیداشت در سطح سران برگزار شد.

حیدرعلی‌اف در سخنرانی خود تأکید کرد که مراسم گرامیداشت برای تمام جهان ترک اهمیت فراوانی داشته است. تحقیقاتی که در مورد کتاب دده قورقود از سه سال پیش شروع شده اهمیت آن را برای تمام جهان به نمایش گذاشته به طوری که تعالیم آن امروز نیز اهمیت خود را از دست نداده است. اگرچه ما امروز در وضعیت جنگ به سر می‌بریم ولی دده قورقود مردم را به صلح و دوستی دعوت می‌کند. ما سعی می‌کنیم مناقشات را مطابق با توصیه‌های دده قورقود حل کنیم.

الچین افندیف معاون نخست‌وزیر جمهوری آذربایجان در این مراسم گفت: باکو مرکز مطالعات و تحقیقات کتاب دده قورقود شده است. میراث داستانها قسمتی از جسم ما شده است و این اثر تا زمانی که ترک در دنیا وجود دارد خواهد بود. آثار رضایت رئیس اتحادیه نویسندگان

پیشنهاد کرد آکادمی دده قورقود توسط ملتهای تُرک ایجاد شود.

فرامرز مقصوداف رئیس آکادمی علوم جمهوری آذربایجان نیز در سخنرانی خود گفت: این داستانها نه تنها توسط ترکها بلکه توسط دیگران هم مورد تحقیق و پژوهش قرار گرفته است. آقای کنچیرو ماتسورا^۱ گفت: کتاب دده قورقود نه تنها کمال و فضیلت دنیای تُرک بوده بلکه برای تمام دنیا است.

بعد از قرائت پیام رئیس جمهوری آذربایجان توسط فرامرز مقصوداف نمایندگانی از جمهوری آذربایجان، ترکیه، قرقیزستان و ایران (آقای علی اصغر شعر دوست) پیام و تبریکات خود را به مناسبت برگزاری سمینار بیان نمودند.

بکیر نبی اف از جمهوری آذربایجان گفت: کتاب دده قورقود برای مردم جمهوری آذربایجان یک افتخار است که فرهنگ وطن دوستی و قوانین و رسوم زندگی و ... را جمع آوری کرده است.

آقای شعر دوست در سخنرانی خود گفت: این حماسه بزرگترین شاهکار ملل تُرک و یک گنج است. هر چقدر مراجعه کنیم باز چیز جدیدی در آن کشف خواهیم کرد چراکه این اثر غنی، عظیم و کامل است. این حماسه سابقه تاریخمان است که به زبان حماسه‌ای-ادبی به رشته تحریر درآمده است. شرکت کننده دیگر ایرانی دکتر جواد هیأت بود. وی اظهار داشت که من متخصص جراحی دانشگاه تهران می باشم و در عین حال ترک شناس هستم. حدود نیم قرن است با علاقمندی به مسایل زبان و ادبیات ترکی می پردازم. کتاب «حماسه دده قورقود» حماسه مشترک ترکها و آذری هاست. کتاب دده قورقود تبلور آداب و رسوم باستانی ترکهای آذری، طرز زندگی و معیشت، قهرمانی، پند و اندرزهای آباء و اجدادمان است. در این حماسه مراحل مختلف اولاد تُرک از بدو تولد و نامگذاری گرفته تا دوران جوانی، شهامت، نامزدی، زناشویی، دوران پیری و آخرین لحظات عمرشان با سوژه‌های جالب منعکس شده‌اند. حماسه اگر چه ۱۳۰۰ سال

1. Konchiro Matsura

قدمت دارد؛ ولی در قرن ۱۵ به‌رشته تحریر درآمده است. در هر ۱۲ بخش حماسه قهرمانش دده‌قورقود است. این حماسه از لحاظ تبلیغ زبان مادری (برای اینکه زبان مادری را دوست بدارند) و آموزش میراث باستانی نظیر ندارد. وی افزود نثر حماسه به «گلستان سعدی» شباهت دارد.

یکی از سخنرانان کشور ترکیه گفت: این کتاب، فرهنگ و معنویت ترک را بیان می‌کند و برای هر سن و هر زمانی قابل استفاده است. وی با قرائت جملاتی از کتاب دده‌قورقود گفت: با تاریخ و دنیای ترک مطابق است. اثری از شاهنامه و سایر کتابهای ایران در آن وجود ندارد. پولاد بلبل اوغلو وزیر فرهنگ جمهوری آذربایجان گفت: اخیراً در رسانه‌های گروهی مطرح می‌شود که نسخه خطی کتاب که در حال حاضر در موزه درزدن آلمان نگهداری می‌شود به آذربایجان آورده شود ولی من فکر می‌کنم این مناسب نیست. زیرا نسخه دست‌نویس از سال ۱۷۷۵ میلادی در یک وضعیت مناسب و با تکنولوژی پیشرفته در آنجا نگهداری می‌شود و فکر می‌کنم مناسب است در همانجا باشد. بعد از اتمام اجلاس عمومی مدعوین در سه کمیته مسایل مربوطه را مورد بحث و بررسی قرار دادند و در حاشیه همایش، مهمانان از کاخ شیروانشاهان و موزه فرش و مزار شهدا بازدید نمودند.

لازم به توضیح است که یک حلقه میکرو فیلم قدیمی‌ترین نسخه این کتاب که در کتابخانه پادشاهی «درزدن» در آلمان نگهداری می‌شود در سال ۱۹۹۷ به حیدرعلیف داده شد. در ۲۰ آوریل ۱۹۹۷ به دستور وی کمیته‌ای جهت بزرگداشت هزاروسیصدمین سال کتاب «دده‌قورقود» تشکیل شد. به علت بیماری حیدرعلیف مراسم بزرگداشت یک‌سال به تأخیر افتاد. کتاب به زبانهای فرانسه، آلمانی، روسی، عربی، انگلیسی و زبان آذربایجانی به خط کریل ترجمه و چاپ شده است. یادمان کتاب توسط یونسکو در پاریس و مسکو برگزار گردیده است. از سوی دیگر در سال گذشته در تبریز سمیناری در مورد کتاب «دده‌قورقود» برگزار شد. ۱۵ مقاله ارائه شده در یک جلد به چاپ رسیده و کتاب «دده‌قورقود» نیز به زبان ترکی آذری با حروف